

ANNA FIDELUS

*Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie*

**SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEGO
SYMPOZJUM NAUKOWEGO
„WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I MARGINALIZACJA –
POMOC W KONTEKŚCIE PRACY SOCJALNEJ
I DUSZPASTERSKIEJ”**

Dnia 26 października 2010 roku w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się Międzynarodowe Sympozjum Naukowe pt. „Wykluczenie społeczne i marginalizacja – pomoc w kontekście pracy socjalnej i duszpasterskiej”. Organizatorami Sympozjum byli Studenci i Opiekunowie Koła Pedagogów Resocjalizacyjnych Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW i Sekcji Teologii Pastoralnej Wydziału Teologicznego – Studiów Doktoranckich.

Zgodnie z Decyzją Parlamentu i Rady Unii Europejskiej rok 2010 został ogłoszony Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. W jego ramach zobowiązano się prowadzić działania zmierzające do tego, aby skłonić ludzi do uznania podstawowych potrzeb osób borykających się z ubóstwem; przyczynić się do skorygowania stereotypowego wizerunku osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego. Rok ten miał sprzyjać również wymianie wiedzy na temat dobrych praktyk w wymiarze ponadnarodowym, narodowym i regionalnym, aktywnie przyczyniających się do eliminowania ubóstwa osób, rodzin i całych grup społecznych.

Tematyka odbytego Sympozjum bardzo dobrze wpisala się w podjęte założenia i idee Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wyklucze-

niem Społecznym. Niewątpliwym atutem Sympozjum był fakt, że problemy w podjętym obszarze – marginalizacji i wykluczenia społecznego prezentowane były zarówno z perspektywy Polski, jak i Niemiec. Wymiana doświadczeń, poznanie różnych teorii sprzyja krytycznej refleksji i owocuje konstruktywnymi rozwiązaniami praktycznymi.

W obszarze pracy socjalnej, duszpasterskiej, pedagogiki resocjalizacyjnej poruszana jest problematyka działań inkluzyjnych, których celem jest włączanie jednostek wykluczonych społecznie w nurt życia ogólnospołecznego. Grupa osób wykluczonych jest znacząca i różnorodna, nie sposób w jednodniowej debacie przeanalizować wszystkie kwestie dotyczące uwarunkowań analizowanego zjawiska. Jednak należy podkreślić, że w programie Sympozjum znalazło się wiele istotnych i znaczących problemów w podjętym temacie wykluczenia i marginalizacji. Zastanawiano się nad sytuacją ludzi niepełnosprawnych, starszych, żyjących w ubóstwie i tych, którzy mają za sobą przestępczą przeszłość. Poruszone zostały kwestie dotyczące współczesnych rodzin m.in.: przemocy w rodzinie, samotnego macierzyństwa, problemów wychowawczych.

Mając na uwadze specyfikę oraz charakter społeczeństwa nastawionego na konsumpcjonizm i hedonizm, niezwykle cenne jest, że do debaty o problemach osób wykluczonych i marginalizowanych, z uwzględnieniem aspektów pracy socjalnej, resocjalizacyjnej i duszpasterskiej zaproszono polskich uczonych i praktyków z Polski i Niemiec, w celu poszukiwania coraz bardziej skutecznych form pozwalających na integrację społeczną.

Po uroczystym otwarciu Sympozjum przez Prorektora UKSW Ks. Prof. dr hab. Jana Przybyłowskiego, przystąpiono do prezentacji teoretycznych i praktycznych stanowisk w obszarze marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ks. Prof. dr hab. Adam Solak z UKSW podjął rozważania w zakresie problematyki moralności osób wykluczonych. Zauważył, że kryzys asymilacji wartości jest czynnikiem warunkującym ludzką biedę. Prof. dr Wolfgang Fuehelm z Katholische Hochschule w Moguncji zaprezentował niemieckie rozwiązania w zakresie pomocy

nieletnim. W kolejnym wystąpieniu dr Mirosława Gawęcka z Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego poruszyła zagadnienia obszaru pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem działań wspierających człowieka w sytuacji tranzytnej. Natomiast dr Anna Fidelus z UKSW zwróciła uwagę na działania inercyjne, skierowane do grupy osób marginalizowanych i wykluczonych społecznie.

Kolejny panel Sympozjum poświęcony został prezentacji różnorodnych sytuacji osób wykluczonych społecznie. Znalazły się w tej części wystąpienia dotyczące aspektów przemocy wobec kobiet – Prof. dr hab. Irena Kurlak (UKSW), sytuacji ludzi bezdomnych – Prof. UKSW dr hab. Barbara Kałdon i mgr Małgorzata Lachowska. Sytuację osób niepełnosprawnych przeanalizowała dr Lidia Marszałek z UKSW i lic. Arkadiusz Pędrak (UKSW). Natomiast dr Leszek Buller (UKSW) zwrócił uwagę na zjawisko stereotypizacji wobec starszych, a mgr Katarzyna Stanek (WSP TWP) na zjawisko ekskluzji samotnych matek.

Trzeci panel Sympozjum zaowocował praktycznymi propozycjami pracy z osobami wykluczonymi i marginalizowanymi społecznie. Prof. dr Werner Müller-Gib z Katholische Hochschule w Moguncji przedstawił zasady pracy duszpasterskiej na terenie Niemiec. W tej części zaprezentowano różnorodne formy pomocy więźniom i byłym skazanym – Naczelny Kapelan Służby Więziennej dr Paweł Wojtas, dr Dezyderiusz Pol (UKSW), lic. Barbara Dąbrowa i Michał Stańczuk (UKSW). Prof. UKSW dr hab. Elżbieta Osewska i Prof. PAT dr hab. Józef Stala przeanalizowali uwarunkowania pomocy osobom niepełnosprawnym w kontekście Podstawy Programowej Katechezy Kościoła Katolickiego w Polsce z 2010 roku.

Trzeci panel Sympozjum zakończył się pokazem filmu dokumentalnego pt. *Dzieci na ulicy w Polsce*. Film opatrzył komentarzem reżyser mgr Sebastian Żukowski, absolwent UKSW i szkoły reżyserskiej.

Należy podkreślić, że w trakcie Sympozjum, a głównie w jego części podsumowującej, dyskutowano na tematy poruszane przez prelegentów. W podejmowanych rozważaniach, obok wykładowców żywo uczestniczyli studenci z Polski i Niemiec, zaproszeni goście, a wśród

nich reprezentanci Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. W wypowiedziach dominowały głosy podkreślające konieczność zwrócenia uwagi społeczeństwa polskiego na problemy ludzi wykluczonych i marginalizowanych społecznie. Zauważono, że pogłębiająca się anomia życia społecznego nie sprzyja procesom integracji społecznej, a działania systemowe mają w większości wymiar interwencyjny, a nie wzmacniający i wspierający osoby wykluczone społecznie.